



ST. MARIAKERK TE UTRECHT

*Naar een schilderij van Pieter G. Saenredam in 1663. Gesloopt in het begin der 19e eeuw*

## DE MARIAGANG TE UTRECHT

DOOR S. LUGTEN-REYS

GE hebt wellicht gedwaald door Brugge. Genoten van Gruuthuize met zijn romantische hoekjes, gangetjes en trapjes. Van het Hospitaal van Sint Jan en de aloude apotheek, die aan alchemisten doet denken. Ge kent de Kloostergang van Sint-Maarten, in Utrecht. Dat allerheerlijkst stukje Utrecht, dat elke wandeling in de stad een bijzondere bekooring geeft, als ge het uzelve gunt, even van het Domplein naar achter den Dom te gaan, langs het grasveld, om tweemaal den gang in te kunnen kijken, eens, als U het westelijk deel dwars oversteekt en eens bij het oostelijk. Als kind was ik nooit uit den doorloop weg te krijgen en stond den menschen leelijk in den weg. Zóó hoelden me de tafereelen uit het leven van Sint Maarten, in allerfijnst en nauwkeurig beeldhouwwerk bekronend elke boog van de gang, die aan drie zijden, met rechte hoeken, het grasveldje omvat.

Minder bekend is de kloostergang van Sint-Marie. Deze regelen dienen om U er op te wijzen, dat ge allicht reeds vele malen aan dit juweel voorbij zijt gegaan, louter, omdat het een eind van den verkeersweg af ligt en de haastige mensch van heden nu eenmaal bij den arm genomen moet worden om hem opmerkzaam te maken, op de schoonheid langs zijn dagelijkschen weg. De kloostergang van Sint Marie is gemakkelijk te zien van den openbaren weg af. Doch van verre. Straks hoort ge, hoe ge die op Uw gemak kunt bewonderen.

Utrecht is mij zeer lief en het is me ieder jaar een verheugenis, de stad, meestal in haar zomertij, te kunnen bezoeken. Een mijner dierbaarste plekken is het gedeelte, gelegen tusschen het ziekenhuis van

St. Joan de Deo, het gebouw van Kunst en Wetenschappen en het water van de Catharijnesingel: de Mariahoek. Hier vindt men nog doorgangen, oude huisjes, kleine goed verzorgde tuintjes, schilderachtige hoekjes, als men te Brugge met jubel zou begroeten.

Hier is het museum der Oud Katholieke Gemeente, in de vroegere kerk van St. Gertrudis, een schrijn vol kleinooddien, die ik ieder jaar opnieuw bezichtig. Hoe fascineert me altijd weer de Hamer van Sint Maarten, een brok meteorsteen in zilver gevat, met een gegraveerd opschrift, inhoudend, dat de Heidensche Goden moesten vluchten voor den Hamer van Sint Maarten. Hoe kom ik nooit uitgekeken aan de vele platen en portretten, die verhalen van Port-Royal, Blaise Pascal, le Maistre de Sacy. En dan zijn daar de pleeggewaden, de antieke kanten, de zilveren schalen en kommen, kunstig bewerkt, en er is de heele sfeer van wat voorhijging onder veel en zwaar leed en toch goed is geweest. Want zooals een modern mensch kan verademen in deze ruimten en even den druk voelt afnemen van het jagende, moeilijke leven, zoo zijn hier in de achttiende eeuw honderden heengekomen, zijn geborgen, verzorgd, vertroost en herboren – of bezweken aan hun ontberingen en zielskwellingen. Dan werden ze ter ruste gelegd in de kloostergang van Sint Marie, ten zuiden van de kerk van Sint Marie.

Als ge in Utrecht van den Catharijnesingel komt en de Maria-plaats opgaat, krijgt ge aan Uw rechterhand den tuin van het gebouw van Kunst en Wetenschappen. Kijk eens door het hek en zeg me, of ge niet verrast en bekoord zijt. Ge ziet over dien tuin heen

DUQUE DE ALBA

van heel het land nog dagen daarna sprak, werd een viertal jaren geleden gehouden, toen de Koning van Italië de eregast was. De overgeleverde etiquette-traditie van het huis wil, dat de gastheer de hooge bezoekers aan den voet van het breede bordes die naar de vestibule voert, ontvangt. Twee bedienden, in de zwart met zilveren livrei van het huis, kandelaars waarin lange kaarsen branden hoog boven het hoofd geheven, flankeren de gastheer en belichten een tafereel, dat iets romantisch en grootsch heeft. De kleine, wat gebogen figuur van den Italiaanschen vorst, geheel alleen bij de machtige en geruischlooze limouzine die hem tot aan den voet van de trap heeft gevoerd, op den achtergrond het donkere park met de dichte boommassa's, die zich flauw tegen de lucht afteekenen en het gansche huis stralend van licht met een prachtig gekleede menigte, die zich aan den ingang verdringt, in positie voor de voorgeschreven dubbele révérence.

Alle hooge, in elkaar loopende ontvangsalons stralen in den warmen schijn van duizenden kaarsen — de indirecte en onzichtbare elektrische belichting is handig weggewerkt — en een uitgelezen publiek beweegt zich in de groote zalen, op de tonen van een verborgen orkest. Om een invitatie voor een van dergelijke recepties te bemachtigen, werd al evenzeer geintrigeerd als voor de jaarlijksche garden party in Buckingham Palace — en dat wil heel wat zeggen!

Doch sinds enkele jaren is het in het paleis der Alba's wat stiller geworden, daar de Hertog zich meer en meer in de rust van zijn studeerkamer heeft teruggetrokken. Een recent resultaat daarvan was een Engelsche bewerking van een groote litteraire studie over de Cid, door bemiddeling van den Hertog uitgegeven onder den titel „The Cid and his Spain”.

Zoo voegt een der laatste telgen van de voornaamste aristocratische familie van Castilië nieuwe lauweren toe aan de familiefam, die dan al door minder krijgsvuchtige en wereldschokkende daden mogen zijn verkregen, maar daarom toch niet minder eerlijk verdiend.



KIVIAK

gaan doen op den Mont-Dore, die haar stellig beter zal maken. De reis vermoeit erg. Te Fontainebleau reeds vreest ze haar te moeten opgeven. Joubert schrijft gedurig om haar moed in te spreken. Ze zet door. Haar kamer is niet verwarmd en midden in Augustus zit ze te bibberen van kou. Haar ziekte wordt erger. Toch volgt ze trouw de voorschriften van den dokter. Uit Rome ontvangt ze mooie brieven over de geschiedenis en de poëzie van het Romeinsche land. Chateaubriand schrijft uitbundig over Italië, terwijl de ongelukkige Pauline het gevoel heeft door die bergen, die haar op de borst drukken, waardoor ze geen adem kan krijgen, verpletterd te zullen worden.

„De Dordogne stroomt heel snel,” schrijft ze aan Joubert, „zeker om zoo gauw mogelijk weg te komen uit dit nare land.”

En de brieven van Chateaubriand worden uitgelaten van vroolijkheid. Ze kan 't niet langer uithouden, ze wil naar hem toe. En ze gaat op reis. Joubert, van wien ze tegenkanting en gebrom vreest, tracht ze gerust te stellen, door te verzekeren, dat ze op den Mont Dore veel beter is geworden en dat ze nu behoefte heeft aan Romeinsche zon en lucht om geheel te herstellen. Op 14 September antwoordt hij haar: „Ik wist niet, dat zon en lucht van Rome ooit ergens goed voor waren. Om u zou ik dit oord, waarover ik zoo enthousiast ben, kunnen haten en verafschuwen om de eenvoudige reden, dat gij er heen zijt gegaan; het lijkt me ongepast. . . .”

Vanuit Milaan op 1 October schrijft ze hem haar laatsten brief.

„Ik hoop,” schrijft ze, „dat ge altijd van mij zult blijven houden, zooals ik ben. . . . Mijn hart is zoo droef, er is nog geen enkel zonnestraaltje in doorgedrongen.”

Tot Florence is Chateaubriand haar tegemoet gereisd en hij ontstelt van haar veranderd uiterlijk. Hij neemt het arme, gewonde vogeltje onder zijn sterke vleugels en voert het naar Rome, naar een klein huis op het Pincio, waarop de cour oleanders en granaatappelboomen bloeien en een oude vijgeboom staat. Een enkele maal wordt Pauline opgemerkt, wanneer ze samen een rijtoer maken en beiden weer een beetje hoop hebben. De teere, gracieuse verschijning wekt medelijden op; de dood, die nabij is, is een schild tegen kwaadspreken en bovendien heeft de Eerste-consul aan kardinaal Fesch, ambassadeur bij het Vaticaan, opgedragen Mme. de Beaumont ergards te betoonen.

En toen op 4 November stierf ze.

„Ik merkte, dat Mme. de Beaumont tot op het laatste oogenblik onkundig was van mijn groote genegenheid voor haar,” heeft Chateaubriand in zijn Mémoires geschreven, zonder erg te hebben in de wreedheid van zijn oprechtheid, „ze hield maar niet op er haar verrassing over uit te spreken en ze scheen wanhopig en tevens verheugd te sterven. Zij had gemeend me tot last te zijn, en ze had gewenscht heen te gaan, om mij van haar te bevrijden.”

't Was een pover zonnestraaltje, dat nog op 't laatst doordrong tot het bedroefde hart van de arme Pauline.

## DE HERTOG VAN ALVA

DEEN Hollander is het haast onmogelijk zich een anderen Hertog van Alva te denken dan den wreeden verdrukker uit onze school-geschiedenisboekjes en even gaat een — geheel absurde — schok van verbazing door hem heen, wanneer de huidige drager van de roemruchtige naam zich ontpopt als een zeer zeker aristocratische, doch anders weinig opvallende figuur, die blijkbaar klant is van een van de beste kleermakers van Bond Street, inplaats van gehuld te zijn in het zwartzijden historisch costume met de geplooiden ronde kraag.

De tegenwoordige Duque de Alba, persoonlijke vriend van ex-Koning Alfonso XIII, heeft in vroeger jaren als minister een politieke rol gespeeld; doch sinds de vestiging van de republiek heeft hij het verstaan niets van zijn populariteit in te moeten door zich uitsluitend aan de kunsten en wetenschappen, waarvan hij altijd reeds een machtig beschermheer was, te wijden. Als President van de Historische Academie van Spanje en lid van de Nationale Auteursbond speelt hij een groote rol in het intellectueele leven van het land. Doch daarnaast is hij een mondaine figuur, zeer gezien op alle internationale verblijfplaatsen van de upper thousand van Europa, die elkaar op gezette tijden ontmoeten in Biarritz of San Moritz, op de rennen van Ascott of Auteuil. Met een zeldzaam voorkomend aanpassingsvermogen weet deze verrijnde aristocraat, staatsman van gisteren en geleerde van heden, even goed de mondaine echtgenoot te zijn van de schoone Hertogin, in Madrileense kringen familiaarweg „Toto” genoemd, die enkele jaren geleden met haar miljoenen het wat verbleekte familieblazon opnieuw kwam vergulden.

Uiterlijk is de Hertog op en top Engelschman en door zijn moeder is hij het trouwens ten halve, in de lange lijst van zijn titels komt ook de naam der Stuarts voor. Vandaar, dat hij een groot deel van zijn

tijd in het land doorbrengt, dat al zijn sympathie heeft en waar hij een geregeld gast is der koninklijke familie.

Het aartsvaderlijk paleis is in een der oudste buurten van Madrid gelegen, vlak naast een eveneens historische kazerne, dateerend uit het begin van de zestiende eeuw. De lange oprijlaan wordt door twee enorme beelden bewaakt en door een hoog, verguld hek met spitse pijlen afgesloten. Aan de voorgevel van het paleis, een betrekkelijk laag middengebouw met twee zijvleugels, vindt men boven alle ramen het gebeeldhouwde familiewapen der Alva's aangebracht.

De Casa de Alba is bekend om de gastvrije ontvangst die er vooral kunstenaars en intellectueelen uit alle landen vinden. Het vaderlandsche nakt klopt sneller bij het betreden van de hooge zaal, met de enorme antichambre, waar antieke trofeeën, door den beroemden voorvader uit Holland meegebracht, de wanden sieren. De herinnering aan dien stamvader hangt in bijna alle statievertrekken, met sobere pracht gemeubeld. De hooge vensters, waarboven alweer de familiewapens zijn aangebracht, geven uitzicht op het dicht-beplante park, waar in Januari de geurende mimosa al bloeit en de hooge palmboomen nog wat kouwelijk de gevederde kruin opsteken, hoog boven de boschjes van citroen en amandelboomen uit. Geheel achterin liggen de stallen, de eens beroemde stallen van den Hertog, waar hij een keur van zijn geliefde renpaarden hield; die als gevolg van de helaas overal gevoelde slechte tijden werden verkocht. Toto's miljoenen bleken nauwelijks toereikend om de drie Rolls Royce-wagens aan te houden, doch die zijn dan ook even edel van lijn als het bestgefokte Engelsche renpaard.

In de tijd dat Madrid nog koninklijke residentie was, waren er in het paleis van de Alva's dikwijls schitterende feesten, waarbij menigmaal gekroonde hoofden aanwezig waren. Het laatste banket, waar-